

Työhyvinvointi ja työn tuottavuus

- Tutkimus terveystieteiden tutkimuskeskusten hammaslääkärien
kokeman työn imu ja työuupumuksen yhteydestä
toimenpidepalkkioihin

Lyhennelmä tutkimusartikkelista Hakanen J.J. & Koivumäki J.
Engaged or exhausted – How does it affect dentists' clinical
productivity? Burnout Research 2014; 1, 12–18.

Suomen Hammaslääkäriliitto
Finlands Tandläkarförbund

Tiivistelmä

Tutkimuksessa tarkasteltiin onko työhyvinvointi – työuupumus ja työn imu – yhteydessä hammaslääkäreiden kliinisen työn tuottavuuteen, jota mitattiin saatujen toimenpidepalkkioiden määrällä yhden kuukauden aikana. Analyysit tehtiin hyödyntäen Hammaslääkäriliiton vuoden 2012 työmarkkinatutkimuksen aineistoa, josta eroteltiin kokoaikatyötä tekevät terveystieteiden hammaslääkärit, jotka eivät ole esimiesasemassa (n=269). Menetelmänä käytettiin lineaarista regressioanalyysia. Tutkimus osoitti, että työn imu oli positiivisessa yhteydessä kliinisen työn tuottavuuteen senkin jälkeen kun useat työpaikkaan ja hammaslääkärin taustaan liittyvät tekijät otettiin huomioon. Työuupumuksen osalta (negatiivinen) yhteys ei säilynyt vastaavassa tarkastelussa.

Regressiomallin mukaisen ennusteen mukaan hammaslääkäri, joka ei tunne lainkaan kuukauden aikana työn imua saa puolet vähemmän toimenpidepalkkioita kuin hammaslääkäri, joka tuntee työn imua päivittäin. Euroissa ero saattaa olla jopa yli 800 € yhden kuukauden aikana.

Tutkimus osoitti, että työhyvinvointi lisää työn tuottavuutta. Tulosta voidaan pitää merkittävänä, sillä vain harvoin tutkimuksissa on pystytty osoittamaan työhyvinvoinnin merkitys tuottavuudelle euroissa. Työn voimavaratekijöiden vahvistaminen/ylläpito on tärkeää työn imun ja edelleen työn tuottavuuden lisäämiseksi.

Tutkimuksen aineisto

- Hammaslääkäriliiton vuoden 2012 työmarkkinatutkimuksen osa-aineisto, jossa mukana (i) terveyskeskuksissa kokoaikatyötä tekevät hammaslääkärit (ii) joilla ei ollut muita hammaslääkäreitä alaisina ja jotka (iii) vastasivat kyselyssä toimenpidepalkkioita koskevaan kysymykseen
 - N = 268
 - Vastausastetta ei pysty tarkasti arvioimaan, koko työmarkkinatutkimuksen vastausaste oli 37 %
- Työmarkkinatutkimus toteutettiin vuoden 2012 huhtikuussa ja siinä kysyttiin tietoja maaliskuulta
 - Kysely osoitettiin kaikki Hammaslääkäriliiton alle 63-vuotiaille jäsenille sekä kaikilla tätä vanhemmille, jotka olivat yhä työelämässä mukana

Työhyvinvoinnin mittarit

- Työn imu

- Lyhennetty versio alkuperäisestä mittarista (Utrechtin työn imu skaala), sisälsi kolme väittämää:
 - *Tunnen itseni vahvaksi ja tarmokkaaksi työssäni*
 - *Olen innostunut työstäni*
 - *Tunnen tyydytystä, kun olen syventynyt työhöni*
- Summamuuttujan reliabiliteetti hyvä (alfa=,84)

- Työuupumus

- Lyhennetty versio alkuperäisestä mittarista (Oldenburg Burnout Inventory, OLBI), sisälsi kolme väittämää:
 - *Tunnen itseni väsyneeksi ennen kuin saavun työhöni*
 - *Työssäni tunnen itseni henkisesti loppuun imetyksi*
 - *Töiden jälkeen tunnen itseni puhki kuluneeksi*
- Summamuuttujan reliabiliteetti hyvä (alfa=,83)

Toimenpidepalkkiot

- Terveyskeskusten hammaslääkärin palkka koostuu kolmesta osasta: tehtäväkohtaisesta palkasta, henkilökohtaisesta palkanosasta ja toimenpidepalkkioista
- Toimenpidepalkkioita maksetaan tehdyn työn mukaan
- Toimenpidepalkkiot muodostavan keskimäärin noin neljänneksen säännöllisen työajan kokonaisansioista
 - Maaliskuulta 2012 maksettujen toimenpidepalkkioiden keskiarvo oli tutkimusaineistossa 1 645 € (vaihteluväli 450–3616, keskihajonta 543)
 - Kaikki hammaslääkärit eivät tee kliinistä työtä, esim. suurten kaupunkien johtavat hammaslääkärit, jolloin he eivät myös saa toimenpidepalkkioita

Suorat korrelaatiot

	Työn imu	Työuupumus	Toimenpidepalkkiot
Työn imu	1		
Työuupumus	-,33**	1	
Toimenpidepalkkiot	,19**	-,16*	1

* $p < ,05$; ** $p < ,01$

Havainnot korrelaatiomatriisista

- 1) Työn imu ja työuupumus korreloivat keskenään negatiivisesti
- 2) Työn imu korreloi positiivisesti toimenpidepalkkioiden kanssa
- 3) Työuupumus korreloi negatiivisesti toimenpidepalkkioiden kanssa

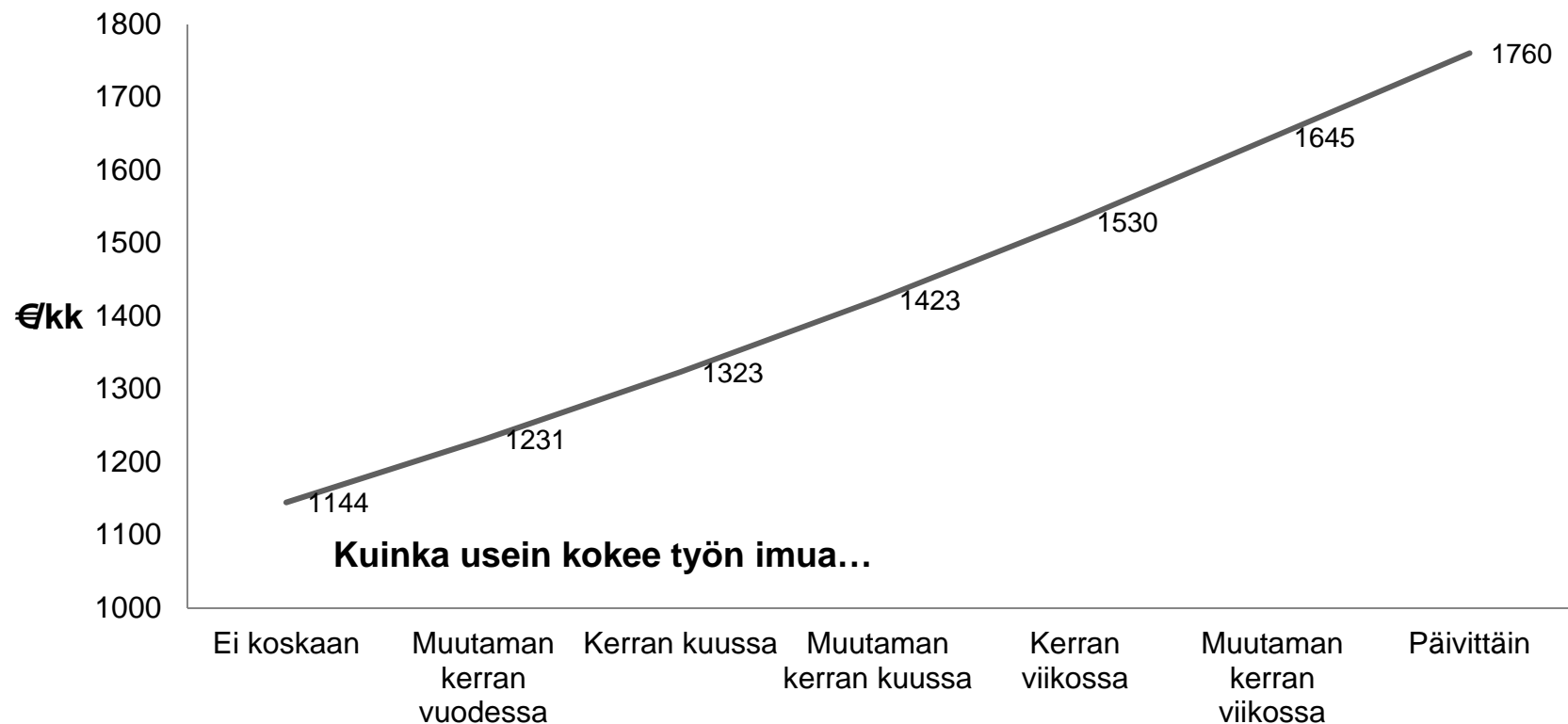
Toimenpidepalkkioita (log) selittävä askeltava regressioanalyysi

X-muuttujat	Askel 1		Askel 2		Askel 3	
	B	t	B	t	B	t
Vakio	5,919	10,904***	6,038	11,082***	5,750	10,686***
Työtunnit yhteensä tavallisena viikkona	,037	2,727**	,035	2,616**	,033	2,459*
Kliinisen työn osuus kaikista työtunneista (%)	,002	1,100	,002	1,161	,002	1,399
Työsuhteen kesto	-,001	-,409	-,001	-,485	-,002	-,634
Määräaikainen työsuhde	-,238	-2,535*	-,231	-2,468*	-,267	-2,903**
<i>Terveyskeskuksen väestöpohja; parametreja ei esitetä taulukossa tilan säästämiseksi (kertoimet ei merkitseviä)</i>	-	ns	-	ns	-	ns
<i>Terveyskeskuksen sijainti; parametreja ei esitetä taulukossa tilan säästämiseksi (kertoimet ei merkitseviä)</i>	-	ns	-	ns	-	ns
<i>Ikä (vertailuluokka alle 35 vuotta)</i>						
35–50 vuotta	-,047	-,600	-,059	-,752	-,065	-,852
Yli 50 vuotta	,032	,364	,021	,239	,043	,500
Erikoishammaslääkäri	,110	1,560	,106	1,513	,102	1,478
Nainen	-,070	-1,374	-,060	-1,181	-,091	-1,808
Työuupumus			-,025	-1,750	-,007	-,456
Työn imu					,070	3,579***
Regressiomallin selitysaste (R^2_a)	6 %		7 %		12 %	

* $p < ,05$; ** $p < ,01$; *** $p < ,001$

Y-muuttuja: Toimenpidepalkkioiden (€/kk) luonnollinen logaritmi

Työn imun ja toimenpidepalkkioiden yhteyden graafinen esitys

Kuvio on tehty ottamalla lähtökohdaksi keskimääräinen hammaslääkärin työn imun kokemus ("muutaman kerran viikossa") ja vastaavasti toimenpidepalkkioiden keskiarvo (tutkimusaineistossa 1 645 €). Kulmakertoimeltaan nousevassa suorassa yhden yksikön lisäys/vähennys työn imun asteikolla merkitsee 7 %:n lisäystä/vähennystä euroissa. [Artikkelissa sovelletaan log-%:ien symmetristä eroa toimenpidepalkkioiden keskiarvoon; tällöin ääripäiksi muodostui 1 242 €/kk ("ei koskaan") ja 2 048 €/kk ("päivittäin")].

Johtopäätökset

- Työn imu on positiivisessa yhteydessä työn tuottavuuteen!
- Työntekijän näkökulmasta työn imu merkitsee parempia ansioita (tämä edellyttää sellaista palkkausjärjestelmää, jossa osa palkasta määräytyy tehdyn työn perusteella)
- Työuupumuksella ei havaittu samanlaista yhteyttä
 - Tulos saattaa selittyä sillä, että tuottavuutta tarkasteltiin lyhyellä aikavälillä (tässä tutkittu työuupumus on joidenkin tutkimusten mukaan kokonaisvaltaisemman burnoutin esiaste)
- Työn voimavaratekijöiden vahvistaminen/ylläpito on tärkeää työn imun ja edelleen työn tuottavuuden lisäämiseksi